

Ændringsforslag nr. 2  
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 3  
forkastedes, idet 16 stemte for, 94 imod.

Ændringsforslag nr. 4  
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 5  
forkastedes, idet 16 stemte for, 96 imod.

Ændringsforslag nr. 6  
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 7  
forkastedes, idet 16 stemte for, 98 imod.

Ændringsforslag nr. 8  
forkastedes, idet 16 stemte for, 99 imod.

§ 1 med de foretagne ændringer og § 2  
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling  
vedtoges uden afstemning.

**Formanden:**

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Man gik dernæst til afstemning vedrørende forslag til lov om ændring af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m.v. (Ophævelse af reglerne om styrelse af kommunernes folkeskoler). (Lovforslag nr. L 216).

Ændringsforslaget, § 1, således ændret, og § 2  
vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling  
vedtoges uden afstemning.

**Formanden:**

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbe-

handling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

**12) Første behandling af lovforslag nr. L 241:**

*Forslag til lov om ændring af lov om Statens Uddannelsesstøtte.*

Af undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder).  
(Fremsat 9/5 89).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling*

**Frank Jensen (S):**

Til lykke hr. undervisningsminister! Så lykedes det endelig at få slået en kile ind mellem de 3 SU-forligspartier. Det har heller ikke skortet på aktive forsøg fra ministerens side på at forhindre S, SF og Det Radikale Venstre i at realisere det forlig, de 3 partier indgik i 1987. Og så efter lovens ikrafttræden den 1. august 1988 har undervisningsministeren forsøgt at snigløbe SU-forliget. Det skete med ministerens lovforslag nr. L 59, som blev fremsat kun 2 måneder efter SU-forligets ikrafttræden.

Forligspartierne stod fast på forliget, så undervisningsministeren måtte holde fingrene væk. De 3 partier var stolte af deres forlig, selv om det ikke indeholdt den store stigning af de studerendes disponible forbrugsmulighed eller af rådighedsbeløbet, men forliget indeholdt nogle principper og nogle kvalitative ændringer som f.eks. fjernelse af de forhadte og nedbrydende statsgaranterede banklån, som den smalle venstregering fik indført i 1975. SU-forliget stimulerede de studerende til i højere grad at fravælge erhvervsarbejde i studietiden og koncentrere sig om studierne. Stipendieandelen kom til at andrage en større andel af det totale rådighedsbeløb. Der skete en opstramning og en effektivisering af studietiderne, den normerede studietid frem for den sædvanlige studietid.

De 3 forligspartier var stolte af disse principper. Et enkelt af forligspartierne var så stolt, at forliget dannede baggrund for en lang række af deres valgmaterialer, som de anvendte i forbin-

[Frank Jensen]

delse med folketingsvalget den 8. september 1987. I december måned lykkedes det ikke undervisningsministeren at få slået hul på forliget, selv om der blev gennemført forringelser af SU-systemet. S, SF og Det Radikale Venstre stod fast. De Radikale stod så fast på forliget, at partiets ordfører, hr. Jørgen Estrup, den 29. september 1988 skrev følgende i dagbladet *Information*:

»Jeg har på Det Radikale Venstres vegne klart meddelt, at SU-forliget naturligvis vil blive holdt. Vi har i Det Radikale Venstre den vane, at vi overholder de forlig, vi indgår, ligesom vi respekterer, at de andre regeringspartier har indgået forlig, eksempelvis om Storebælt. Realiteten er altså den, at der kun kan ske ændringer i SU-reformen, hvis det accepteres af alle tre forligspartier.«

Hædersord fra dengang, et forlig var et forlig. Jeg tvivler ikke på, at hr. Jørgen Estrup har samme opfattelse i dag, men det er desværre ikke den holdning, der kan samle flertal i den radikale gruppe. Hvad er der sket, siden forliget blev indgået? Hvad er det, der gør, at den radikale ordfører i dag blot tager til efterretning, at regeringen i dag fremlægger et lovforslag, der bryder med SU-forliget? Den eneste forklaring, vi kan finde, er, at Det Radikale Venstre har skiftet ordfører på området, og at presset fra undervisningsministeren åbenbart er blevet så stort, at det radikale parti har givet efter. Vi har længe vidst, at KVR-regeringens dannelse ikke blot var et teknisk samarbejde, og vi har endnu en gang erfaret, at regeringssamarbejdet også er en teknisk fejl.

Jeg vil gerne spørge den radikale ordfører: Hvad er det, der rent samfundsøkonomisk nødvendiggør en fjernelse af 186 mio. kr. fra de studerende, set i forhold til den økonomiske situation, da forliget blev indgået i 1987? Den eneste forklaring, vi kan finde, er, at regeringen i dag er optaget af at finde 12 mia. kr. til at afskaffe 12 pct.- og 6 pct.-skatten for de højeste indkomster. De studerende, der får 3.000 kr. om måneden i stipendier, skal have forringet deres købekraft, så der kan blive plads på statens finanser til at finansiere lettelser af formueskatten, som regeringen allerede har gennemført, og plads til kommende skattelettelser for de højeste indkomster. Er det det, der har fremkaldt det radikale sindelagsskifte på det uddannelsespolitiske område og deres eftergivenhed

over for undervisningsministerens pres på SU-forliget?

Med det lovforslag, vi i dag behandler, foreslår KVR-regeringen, at dyrtids- og pristalsreguleringen af samtlige takster i SU-systemet fjernes. Dernæst indeholder forslaget en nedsettelse af det reguleringspristal for januar 1989 på 105 points til en regulering på 1,34 pct. for det kommende studieår. Denne nedskæring betyder reelt, at den hjemmeboende studerende mister 800 kr. i stipendium brutto, den udeboende mister 1.300 kr. i stipendium brutto, alle studerende mister 500 kr. i studielån, alle studerende med børn mister deres tillæg på 600 kr. pr. barn. At formuegrænsen forringes med 3.600 kr. pr. studieår, betyder reelt, at en udeboende uden børn med erhvervsarbejde mister brutto 3.000 kr. i købekraft allerede i det kommende studieår.

Socialdemokratiet kan ikke være med til den underminering af SU-reformen, og vi vil fastholde SU-reformens principper under udvalgsarbejdet.

**Connie Hedegaard (KF):**

Det er simpelt hen ubegribeligt at høre Socialdemokratiets ordfører sige, hvad det er i den økonomiske situation, der overhovedet gør, at det kan være nødvendigt at spare et par hundrede mio. kr. At socialdemokratiske folketingsmedlemmer stadig kan stille så ufattelig sorgløse spørgsmål, er simpelt hen et af hovedproblemerne i dansk politik.

Må jeg så sige, at Det Konservative Folkeparti hørte ikke til de tre partier, der var så stolte over dette forlig, som vi netop hørte om. Vi syntes allerede dengang, at det var en uansvarlig dyr reform også i forhold til den økonomiske situation dengang, og jeg synes, det er ret forbløffende at høre hr. Frank Jensen sige, at det ikke var de store stigninger, der var tale om. Jeg vil godt minde om, at SU-reformen har betydet, at vi i år bruger 1,7 mia. kr. mere på SU end før SU-reformen, så noget er der dog kommet de studerende til gode, og mildest talt også mange gange mere end det, der nu forsvinder ved denne regulering, som vi faktisk synes er meget fornuftig. Vi synes, at det er rimeligt, at man ikke regulerer Statens Uddannelsesstøtte i højere takt end det, man på et ansvarligt arbejdsmarked nu er blevet enige om skal gælde inden for den statslige sektor. Forholdsvis fast-

[Connie Hedegaard]

holder man altså de studerendes levestandard i forhold til andre lønmodtagere.

Jeg synes også, det kniber lidt med proportionerne, hr. Frank Jensen. Hvis man tager de konkrete tal, drejer det sig om, at studerende nu vil få 90 kr. mindre om måneden. Efter skat vil det altså være mindre end 45 kr. mindre om måneden, som den studerende får, og hvor forsvinder de så hen? Hr. Frank Jensen glemte helt at fortælle, at det skal bruges til at finansiere 1.200-1.500 uddannelsespladser mere om året. Nu forstod jeg, at hr. Frank Jensen i sidste uge fremlagde et stort socialdemokratisk program for, hvordan vi skal prøve at afskaffe adgangsbegrænsningen, hvordan vi skal prøve at få skabt flere uddannelsespladser. Hertil må jeg sige, at jeg tror, at de studerende er så solidariske, at de gerne vil undvære knap 45 kr. om måneden, for at 1.200-1.500 af deres kammerater uden uddannelsesplads kan komme ind og begynde på det uddannelsesforløb, de ønsker. Jeg vil i hvert fald håbe, at der er den solidaritet blandt de studerende. Også her er Det Konservative Folkepartis tillid til mennesker helt tydeligt større end Socialdemokratiets.

Må jeg til sidst sige, at det undrer også, at Socialdemokratiet for nylig præsenterede sin store plan. Nu skal Socialdemokratiet til at være realistisk. Nu skal der virkelig tages fat, og derfor skriver man f.eks. på side 15 i »Gang i 90'erne«, at det offentlige forbrug skal stige ca. ½ pct. om året. Jamen så må man da også være med til at tage medansvar for at skride ind over for alle mulige automatiske stigninger. Det burde da være et logisk sted at starte. Ikke mindst når som sagt arbejdsmarkedet har vist, at det er i stand til en ansvarlig tilbageholdenhed.

Skal Socialdemokraterne virkelig være de alersidste, der tør erkende virkeligheden? Det er da på høje tid, at Socialdemokratiet tør ophøre med den leflende bekvemme populisme. Vi kommer jo ikke uden om det, og Socialdemokratiet gør det heller ikke.

Vi synes, at der her er vist en vej til, at man kan nedbringe de offentlige udgifter, i hvert fald holde dem i ro. Det ville faktisk glæde Det Konservative Folkeparti, om Socialdemokratiet turde sende et sådant signal ud, også selv om det vil ramme en gruppe, som man stadig væk gerne vil lefle for.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Jeg kan forstå på fru Connie Hedegaard, at hun vil følge den populistiske linie op fra den gang, vi behandlede den egentlige SU-reform her i salen. Jeg skal ikke bidrage videre til den demagogiske debat, men blot tilføje til det, fru Connie Hedegaard siger vedrørende solidariteten mellem studerende, at det reelt drejer sig om, at regeringen ønsker en solidaritet, hvor de studerende skal have forringet deres købekraft til fordel for, at man kan få indfriet formueskattelettelserne, som der blev indgået aftale med Fremskridtspartiet om her i salen i forbindelse med finansloven. Regeringen lovede skattelettelser til formueejerne, der har en nettoformue på over 1,2 mio. kr. Det er den solidaritet, som Det Konservative Folkeparti og dets regering ønsker at de studerende skal lægge ryg til.

Jeg er glad for, at fru Connie Hedegaard har læst det socialdemokratiske program »Gang i 90'erne«, for det er meget vigtigt, at også det kommer til at præge den politiske debat i de kommende dage her i salen, for der er tale om, at vi for at få gang i det danske samfund igen efter de seneste 6-7 år skal til at uddanne den danske befolkning. Vi skal også skabe mulighed for, at de studerende kan gennemføre deres studier med levevilkår, som er forsvarlige. Det var det, der dannede baggrund for, at vi fik gennemført SU-reformen. Det, jeg sagde om, at der ikke var de høje satser i det SU-forlig, der blev indgået, hænger sammen med, at der ikke var den store stigning i den enkelte studerendes købekraft, for rådighedsbeløbet i SU-forliget er ikke stort større end det, det var før forliget, men der var indeholdt i det samlede rådighedsbeløb en større andel af lån. Fru Connie Hedegaard ved, at de mange studerende, der må leve med de statsgaranterede lån, som den lille Venstre-regering fik gennemført i 1975, medførte, at vi var nødt til at lave en gældssaneringslov her i Folketinget for uddannelsessøgende.

(Kort bemærkning).

**Connie Hedegaard (KF):**

For min skyld må hr. Frank Jensen og Socialdemokratiet bruge formueskattelettelsen lige så tit, de ønsker det, men man har snart brugt den i hver eneste debat, man har haft i Folketinget siden jul, så der er jo grænser for, hvor mange gange man kan blive ved at bruge den.

**[Connie Hedegaard]**

Jeg synes også, at hr. Frank Jensen skal være varsom med at tage afstand fra disse skattelettelser. Det kom hr. Frank Jensen til i sit første indlæg. Jeg har forstået, at det er også en del af Socialdemokratiets plan. Det fremgår ikke ganske klart, men i retorikken er det dog en del.

Må jeg sige, at jeg synes, det er for sølle, at hr. Frank Jensen konsekvent overser, at her er der ikke tale om en besparelse, der forsvinder ned i et stort dybt hul. Det er et spørgsmål om, at man vil skaffe 1.200–1.500 ekstra uddannelsespladser. Jeg synes, det er for ringe, at hr. Frank Jensen og Socialdemokratiet ikke erkender det og bare lader, som om det ikke er en del af det forslag, vi behandler her.

Må jeg så sige, at uanset hvad Socialdemokratiet kommer til at prioritere, også på sådanne områder, kan man ikke blive ved med at ride alle heste på en gang. Vi skal ikke have en stor økonomisk diskussion her i dag, men det gør Socialdemokratiet også i forhold til sit eget program »Gang i 90'erne«.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Jeg har bemærket, at fru Connie Hedegaard har registreret, at Socialdemokratiet har fremlagt et stort forslag om, hvordan vi kan få afviklet adgangsbeskrænkningen i det danske uddannelsessystem, sådan at vi får afviklet den pukkel af unge, vi har skubbet foran os siden 1977, hvor adgangsbeskrænkningen blev indført.

Det er korrekt, at det har vi, og vi mener sagtens, at vi kan finansiere en afvikling af den pukkel på 12.800, som blev afvist sidste år, ved at nedbryde det cigarkasseprincip, som den nuværende regering åbenbart lægger til grund for sin finanslovtænkning, nemlig at der ikke kan være en fleksibel overgang mellem Socialministeriets, Arbejdsministeriets og Undervisningsministeriets kasse.

Vi mener, at flere af pengene burde placeres hos undervisningsministeren, så han kunne bruge de passive overførselsindkomster aktivt til at skabe uddannelser for. Vi ved jo, at en uddannelsesplads i gennemsnit inden for undervisningsministerens område koster 20.000 kr. plus de 36.000 kr. i stipendier. Det vil sige, at en uddannelsesplads koster staten 56.000 kr. i gennemsnit.

Vi giver i overførselsindkomster for dem, der er på dagpengesystemet, maksimalt 125.000 kr.,

så der er rigelig plads, hvis man vil bruge overførselsindkomsterne aktivt til at lave uddannelsespladser for. Det er altså ikke nødvendigt, at de, der er i uddannelsessystemet, skal have forringet deres købekraft, for at de, der er uden for, kan komme ind i uddannelsessystemet. Det kunne være spændende, hvis den samme logik skulle bruges overalt i samfundet, altså at det ikke kun var de studerende, der skulle udsættes for det.

(Kort bemærkning).

**Connie Hedegaard (KF):**

Kun ganske kort. Ifølge de tal, man har fået i Uddannelsesudvalget, har ca. 60 pct. af de mennesker, der ikke har en uddannelsesplads – til hvem hr. Frank Jensen siger at vi bare kan hente pengene i Socialministeriet og Arbejdsministeriet – faktisk et erhvervsarbejde. Derfor er det altså ikke så enkelt. De penge, hr. Frank Jensen taler om, er fiktive. Hvis det var så let, havde vi da afskaffet adgangsbeskrænkningen for længst.

**Rahbæk Møller (SF):**

Da hr. Frank Jensen ikke kan få ordet, skal jeg gøre opmærksom på, at selv om det er mennesker, der er i arbejde, der får uddannelse, bliver den plads, de frigør på arbejdsmarkedet, nok besat af en ledig, så i sidste ende sparer vi dagpenge.

I øvrigt vil jeg sige om dette lovforslag, at det kun kan karakteriseres med to ord: det er forligsbrud, og det er talfusk.

Først forligsbruddet. Denne beskyldning vil jeg selvfølgelig ikke rette mod ministeren – han var ikke forligspartner – men mod Det Radikale Venstre. Det var Socialdemokratiet, SF og De Radikale, der lavede denne aftale. Dengang De Radikale indtrådte i regeringen, stod det jo klart, at De Radikale var nødt til at æde de forlig, som den gamle regering havde indgået, f.eks. forliget om Storebælt. Til gengæld sagde De Radikale, at de forlig, de havde indgået, også stod fast.

Hvad er det så, der sker? Ja, Storebæltsforliget står godt nok fast, men SU-forliget bliver nu brudt. Det viser både De Radikales styrke i regeringen og deres troværdighed som forligspartnere. Det er rigtigt, som fru Marianne Jelved har sagt offentligt, at S og SF blev spurgt, om de ville acceptere disse forringelser, og det

[Rahbæk Møller]

overvejer vi da seriøst – det gør vi altid, når vi får en henvendelse – men begge partier kom til den konklusion, at det ville vi ikke. Og så bryder man bare forliget. Det er altså, hvad et forlig betyder i dag: forligsparterne kan få lov til at sige ja til det, som V og K har bestemt, men hvis man siger nej, så har det ingen som helst vægt, så brydes forliget.

Dernæst det om talfusket. Forligsbruddet søges solgt med, at reallønnen for de studerende vil udvilke sig ligesom arbejdsmarkedets. Jamen det passer jo ikke. Ministeren har ikke indregnet en række forhold, f.eks. har han i hvert fald glemt at indregne puljeordningerne og dermed indregne diverse sociale forbedringer i de satser, der er indregnet her. Hvad det præcis betyder, vil vi bidrage meget til at få belyst under udvalgsarbejdet. Men tallene, som de står her, passer i hvert fald ikke.

Ud over den falske påstand om, at forligsbruddet vil ligestille lønmodtagere og studerende, søges lovforslaget solgt på, at de sparede midler vil blive brugt til at skaffe ekstra uddannelsespladser.

Fra SF's side køber vi ikke den argumentation om, at det er nødvendigt at skære ned i de nuværende studerendes levedof for at skaffe uddannelsespladser til andre.

Selvfølgelig har Undervisningsministeriet et problem med at skaffe penge nok, men det skyldes jo hverken en naturlov eller en eller anden speciel særhed ovre i Finansministeriet; det er en politisk beslutning, som alle tre regeringspartier er delagtige i, at uddannelse ikke skal prioriteres højt.

Vi mener, det er en forkert beslutning. Vi anfægter ikke, at der skal føres en stram finanspolitik, men netop uddannelsesområdet er så vigtigt for at bringe Danmark ud af krisen, at det burde opprioriteres.

Men de tre regeringspartier prioriterer anderledes. De prioriterer skattelettelser til mennesker med de højeste indkomster og de højeste formuer højere end uddannelse. Og så kan de ikke få penge nok til nødvendige uddannelsespladser uden at skære ned på levedofen for de dårligst stillede. At antallet af uddannelsespladser, der kan skaffes for disse midler, under alle omstændigheder er for lille, skal bare siges som en sidebemærkning.

SF deler ikke den politiske filosofi, der ligger bag regeringens prioritering. Derfor må jeg af-

vise forslaget på det skarpeste. Og endnu en gang undrer det os, at Det Radikale Venstre vil gøre sig til forligsbrydere for at deltage i netop den politik, som Hørup fordømte så skarpt: de riges sammenrotning mod de fattige.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Fru Connie Hedegaard satte spørgsmålstejn ved, om man kunne realisere 12.800 ekstra uddannelsespladser, uden at det gav meromkostninger for det offentlige, undtagen at det medførte et merprovenu i udgifter. Det er rigtigt, som fru Connie Hedegaard har registreret, at en undersøgelse fra 1983, som undervisningsministeren etablerede, viste, at 60 pct. af dem, der er adgangsrant, er på arbejdsmarkedet; 11 pct. af dem er på bistandshjælp, 7 pct. af dem er på dagpenge.

Men fru Connie Hedegaard ved også godt trods den fortrængning, man opererer med ovre i Arbejdsministeriet, at tager man én ud af arbejdsmarkedet, én, som ønsker at komme i uddannelse, som søger år efter år, men som bliver ramt af adgangsbegrænsning og får besked på at søge igen efter at have samlet points nok sammen, og giver vedkommende plads i uddannelsessystemet, så vil en af dem, der står blandt de 300.000 i arbejdsløshedskøen, få et job, og derved vil det offentlige spare en dagpengesats på 125.000 kr. eller en bistandssats, der kommer op i nærheden deraf. Sådan er logikken; sådan kan man finansiere det, hvis der er en politisk vilje til det, men den finder vi ikke hos den nuværende regering.

**Inge Dahl-Sørensen (V):**

Da Venstres ordfører i denne sag, fru Hanne Severinsen, ikke er til stede, skal jeg på hendes vegne fremføre følgende betragtninger.

Dette lovforslag har det gode formål at skabe besparelser på SU-området til finansiering af mellem 1.250 og 1.500 ekstra uddannelsespladser, som der jo er et meget stort behov for.

SU-reformen har bevirket, at modtagere af SU generelt har oplevet en betragtelig forbedring af deres økonomiske vilkår. F.eks. har støttemodtagere, der udnytter adgangen til supplerende indtægter fuldt ud efter reformen, større rådighedsbeløb end lærlinge og elever, der får løn i uddannelsestiden. SU-reformen var dyr fra starten, og udviklingen har nu vist, at refor-

[Inge Dahl-Sørensen]

men er blevet endnu dyrere. Efter de nuværende regler skal SU-satserne i august 1989 således reguleres med 5 pct. Det vil betyde, at stipendiemodtagerne vil få deres indkomst reguleret med en langt højere procent, end det er tilfældet for de fleste lønmodtagere. Det må derfor være rimeligt, at også Statens Uddannelsesstøtte følger den aftalte lønforbedring pr. 1. april 1989 for tjenestemand- og overenskomstansatte inden for statens område.

Den foreslåede ændring af loven skal også ses på baggrund af den fastfrysning på 1988-niveau af kontanthjælpen, der skete i december 1988 med ændringen af lov om socialbistand. Ved denne lovændring blev det fastsat, at der til unge under 23 år, som ikke har forsørgelsespligt over for ægtefælle eller børn, ydes en samlet hjælp til underhold og boligudgifter svarende til stipendier for henholdsvis hjemmeboende og udeboende efter lov om Statens Uddannelsesstøtte, samt at denne kontanthjælpsydelse reguleres som stipendier efter lov om Statens Uddannelsesstøtte.

Det må være rigtigt, at Statens Uddannelsesstøtte erstattes af en regulering, der følger lønudviklingen på det statslige arbejdsmarked. Det vil give en besparelse på 186 mio. kr. årlig, som fuldt og helt skal gå til ekstra uddannelsespladser.

Derfor støtter Venstre det foreliggende forslag med håb om et positivt udvalgsarbejde.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Jeg vil gerne spørge fru Inge Dahl-Sørensen, på hvilke områder de 1.250 ekstra studiepladser, som blev omtalt i Venstres ordførertale, skal etableres, og om det er ekstra uddannelsespladser oven i det optagelsestal, vi havde i september måned 1988. For vi ved jo, at undervisningsministeren løbende i løbet af efteråret 1988 og foråret 1989 har varslet nedskæringer på en lang række uddannelser i optagelsestallene. Som eksempel blot det, at vi her i salen har diskuteret sundhedsuddannelser for ikke så lang tid siden, hvor der er tale om reduktion i optagelsestallene.

Vi ved også, at der er tale om reduktion i optagelsestallene på overbygningsuddannelser inden for de videregående uddannelser. Vi ved, at ministeren har gennemført adgangsbegrænsning for overgangen fra HA til cand. merc. Er

det altså nu, de studerende skal give 800 mio. kr. for at få skabt 1.250 ekstra uddannelsespladser, som allerede eksisterer, men som ministeren på papiret har sparet væk, så optagelsestallet reelt ikke bliver større, end det var i september måned 1988? Vi spørger.

**Pia Dahl (FP):**

Da det jo ikke skulle være nødvendigt at gentage de ordførertaler, der har været fra de partier, som er positivt indstillet over for dette forslag, skal jeg på Fremskridtspartiets vegne holde den mest mærkelige ordførertale og sige ja, ja og atter ja, men dog lige tilføje, at Fremskridtspartiet naturligvis ikke har den holdning, at de, der studerer, ikke også skal kunne leve af deres SU. Men det kræver altså også, at man er studieaktiv, og derfor går vi ind for, at der ikke alene skal være adgangsprøver til uddannelserne, men at der også skal være stopprøver, således at man fra det offentliges side kan være sikker på, at de mennesker, der får til delt pengene, også gør noget ved det.

Når vi nu taler om, at der skal oprettes flere studiepladser, som dette her jo altså også går ud på, er det også et spørgsmål om at skabe nogle uddannelser, der ikke uddanner de unge mennesker til arbejdsløshed, hvilket jo i utroligt mange tilfælde er kendsgerningen på nuværende tidspunkt.

**Marianne Jelved (RV):**

Det Radikale Venstre kan tilslutte sig lovforlaget om den ændrede regulering af satser m.m. med det formål at skaffe flere uddannelsespladser allerede fra 1. august 1989.

Af den lov, der gælder endnu, fremgår det, at satser, formue og indtægtsgrænser m.m. skal pristalsreguleres pr. 1. januar med virkning fra 1. august samme år.

Baggrunden for denne reguleringsparagraf er, dels at en tilsvarende paragraf findes i den forrige lov – den, der blev vedtaget ved ændringen i 1986 – dels måske også, at aftalen mellem S, SF og Det Radikale Venstre blev indgået i foråret 1987 og dermed var en aftale på baggrund af en overenskomstaftale på arbejdsmarkedet, hvor der, som alle måske husker, var en fremgang på ca. 8 pct.

Det Radikale Venstre har ansvar for finansloven 1989, og vi ønsker inden for den finanslovramme og inden for Undervisningsministe-

[Marianne Jelved]

riets budget at skaffe økonomi til flere uddannelsespladser. Det er det ene udgangspunkt.

Vi er i Det Radikale Venstre imponeret over arbejdsmarkedets parter ansvarlighed over for landets økonomiske situation, som vi har konstateret det her ved midtvejsforhandlingerne. Vi finder, at det lovforslag, vi behandler i dag om at regulere efter overenskomsterne på det offentlige område, er en rigtig god idé. Vi er faktisk nogle, der diskuterer, hvem der skal have æren for ideen – så god og reel synes vi den er.

Man har efterlyst det samfundsøkonomiske aspekt af hele lovforslaget og tankegangen bagved, og i den anledning vil jeg gerne understrege, at det for Det Radikale Venstre er noget meget centralt, hvordan vi løser det problem, at overførselsindkomster samlet optager en forholdsmæssig større og større del af det samlede statsbudget. Det er et problem, som selv Socialdemokratiet ikke kan slippe uden om at forholde sig til.

Dér vil jeg som et eksempel nævne, at S-planen, som vi kalder den i den radikale gruppe, mangler at konkretisere, hvordan Socialdemokratiet vil nøjes med ½ pct.s stigning på de offentlige udgifter i de næste fem år, når alle vi andre ved, at den automatiske opdrift bl.a. på overførselsindkomsterne beløber sig til flere milliarder kroner om året.

Dette er den anden del af problemstillingen bag dette forslag, og jeg kan over for hr. Frank Jensen oplyse, at der står en enig radikal gruppe bag det forslag, der foreligger her. Jeg understreger, at Det Radikale Venstres ordfører – og det er altså undertegnede – noterer sig, at S og SF ikke vil medvirke til et konstruktivt, realistisk og ordentligt forslag, og at S og SF kalder dette forslag et forligsbrud.

Faktisk synes jeg, det er en uklog stillingtagen af S og SF. Det Radikale Venstre har bedt S og SF om at medvirke. Vi har drøftet det, men der har ikke været ønske om at medvirke på den måde. Det Radikale Venstre har, som jeg har sagt tidligere, ansvaret for finansloven for 1989, og det har S og SF ikke synderlig meget af.

Det Radikale Venstre må træffe en beslutning, og det har vi gjort, men vi har ikke opsagt aftalen med S og SF. Demagogien at koble dette forslag sammen med formueskatteændringer vækker ikke respekt hos Det Radikale Venstre,

og det tjener ikke samfundsdebatten om muligheden for at løse dette lands økonomiske problemer.

Vi står uanset parti over for nøjagtig de samme problemer. Det Radikale Venstre forsøger at medvirke til en løsning af problemerne gennem handling. Vi tror ikke på, at ord og planer gør det alene. Der skal også træffes beslutninger – der skal handles, og det gør vi.

(Kort bemærkning).

**Helle Degn (S):**

Jeg synes specielt i denne sag, at fru Marianne Jelved fortjener en bemærkning med på vejen. Dansk politik har jo i de sidste år været præget af mindretalsregeringer, og dansk politik er baseret på respekt for forlig. Derfor er det meget bemærkelsesværdigt og stærkt beklageligt, at De Radikale løber fra et forlig. Fordi vi har de stærke samarbejdsrelationer og er nødt til at have det, fordi vi har mindretalsregeringer, er samarbejdsaftaler utrolig vigtige.

Vi synes faktisk, som fru Marianne Jelved også siger, at arbejdsmarkedets parter har lagt op til samarbejde. Vi synes også, at Socialdemokratiet har lagt op til samarbejde med regeringen om de langtidslidende, om erhvervs- og uddannelsespolitiske indsatser og senest også her om en skatte- og afgiftspolitik – samarbejde på meget centrale områder.

Jeg synes, det er beklageligt, når fru Marianne Jelved åbent erkender, at hun har brudt forliget, fordi hun samtidig ved, at forudsætningerne for dette forlig var velkendt; det er på velkendte forudsætninger at Det Radikale Venstre har valgt at bryde forliget og bare med en skuldertrækning har sagt: Nå, ja, det må vi jo så tage til efterretning.

Finanslovsforliget kan ikke være begrundelsen, for det ser jo ud til, at man godt kan finde plads til en formueskattelettelse. Man kan godt finde plads til andre omposteringer, men man kan altså bare ikke finde plads til at regulere overførselsindkomsterne. Det finder Socialdemokratiet er stærkt beklageligt. Vi mener, der er tale om forligsbrud, og vi synes, som SF's ordfører også var inde på det, at det viser Det Radikale Venstres uddannelsespolitiske placering i regeringen, og det beklager Socialdemokratiet.

(Kort bemærkning).

**Aage Frandsen (SF):**

Vi har i SF altid betragtet De Radikale som en god forligspartner, som en partner, man kunne lave aftaler med, fordi aftalen blev holdt. Og det er noget vi har en tradition for i det hele taget herinde i Folketinget. Jeg tror ikke, man kan finde et eksempel, hvor en aftale, et forlig, brydes efter så kort tids forløb. Man kan nok diskutere, hvor lang tid et forlig skal række. Der er nogle forlig, der har strakt sig over mere end 10 år. Men i dette tilfælde er det kun et år siden, vi vedtog loven.

Nu sagde fru Marianne Jelved, at man i regeringen og regeringspartierne diskuterede, hvem der skulle have æren af det gode, der nu blev lavet. Jeg husker, at der under valgkampen både i 1987 og 1988 var mange radikale, der lagde megen vægt på, at det var De Radikales forslag til SU, som blev gennemført. Det ville de gerne have æren af, og det ville vi da gerne være med til – det var med udgangspunkt i De Radikales forslag.

Socialdemokratiet og SF ville have gjort det anderledes, men vi kunne være enige om det, og jeg synes, De Radikale skal have en væsentlig del af æren af det, der skete dengang.

Sidste år, da ændringen kom, holdt De Radikale sig nøje til, at der var tale om et forlig. Der var forhold, som blev ændret, vi var imod, men vi kunne ikke protestere og henholde os til et forlig, medmindre der var indgået et forlig om det område. Det var der noget af det der ikke var.

Her er der tale om en klar forligsaftale. Og det forstår jeg at fru Marianne Jelved også erkender. Det gør, at man må spørge, om det betyder, at De Radikale i fremtiden, hvis vi laver aftaler med De Radikale og De Radikale senere ønsker at ændre aftalen, men vi siger nej, bare bryder det. Er det et sådant princip, vi må gå ud fra i fremtiden? Det er meget kedeligt på baggrund af det samarbejde, vi hidtil har haft med De Radikale.

(Kort bemærkning).

**Lykketoft (S):**

Nu sad jeg oppe på mit rum og hørte fru Marianne Jelved gentage nogle helt forkerte betragtninger, som jeg har set socialministeren skrive om og økonomiministeren udtale sig om

vedrørende sammenhængen mellem offentligt forbrug og overførselsindkomster. Socialministeren har endda talt om gøgeungeeffekt, og det er, fordi regeringen og den radikale ordfører har den forkvaklede opfattelse, at stigende udgifter til overførsler betyder, at man skal fyre mennesker, nedlægge uddannelsespladser eller noget andet rundt omkring i det offentlige system.

Sådan mener vi i Socialdemokratiet ikke det hænger sammen. Vi mener, man skal holde de to ting helt adskilt. Der er en stor og interessant opgave – og det er næste punkt på dagsordenen: Hvordan styrer man det offentlige resourceforbrug? Det er det, vi taler om, når vi taler om en stigning på en halv procent realt fra det ene år til det andet.

Derfor vil jeg fremover frabede mig en forkert fortolkning af det, der står i S-planen, fra radikal side. Når vi taler om, hvordan man styrer overførslerne, mener vi kun, der er én konstruktiv recept, og det er ikke hvert ene og halvandet år at bryde indgåede aftaler og forlig og forventninger, mennesker kan have til, at de i hvert fald kan bevare købekraften af deres indkomst, når de er afhængige af det offentlige. Men det er at føre en økonomisk politik, der dramatisk reducerer det antal mennesker, der er forsørget af det offentlige, ved at få dem i arbejde.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Jeg bemærkede, at fru Marianne Jelved sagde, at S og SF havde defineret dette her som forligsbrud, og det må fru Marianne Jelved have taget til efterretning.

Jeg erindrer om, at hr. Jørgen Estrup på Det Radikales vegne har skrevet i dagbladet Information, at realiteten altså er den, at der kun kan ske ændringer i SU-reformen, hvis det accepteres af alle tre forligsparter.

Altså har Det Radikale Venstre selv defineret, at det er forligsbrud, hvis de tre partier ikke er enige om de ændringer, der finder sted inden for SU-reformens område. Det er udtalelser direkte fra Det Radikale Venstre.

Jeg vil gerne spørge fru Marianne Jelved, om hun ikke tror, at konsekvensen af, at man forringer de studerendes købekraft med 3.000 kr. om året ud af en stipendieydelse på 36.000 kr., medfører, at vi mister en stor gruppe af uddan-



[Frank Jensen]

nelsessøgende, som ligger på kanten af at kunne klare sig med det rådighedsbeløb, vi stiller til rådighed, at de simpelt hen vil fravælge SU og tage erhvervsarbejde for at ernære sig under studietiden, og at konsekvensen dermed bliver, at vi over en årrække totalt får nedbrudt de principper, de tre partier lagde til grund for indgåelse af SU-reformen, nemlig at de studerende skulle være effektive under deres studier og overholde den normerede studietid. Nu får vi altså en effekt, hvor de bliver nødt til at ernære sig ved hjælp af erhvervsarbejde.

(Kort bemærkning).

**Marianne Jelved (RV):**

Jeg skal ikke komme med undskyldninger eller lange forklaringer, men vedkende mig medvirken til lovforslaget og sige, at Det Radikale Venstre kan støtte lovforslaget.

Jeg synes stadig væk, det er uklogt af S og SF at sige, at der er tale om et totalt forligsbrud. Jeg synes stadig væk, det var utrolig kedeligt, at vi ikke kunne nå til enighed om at løse den opgave at skaffe nogle flere uddannelsespladser og regulere satsen, som det nu sker.

Jeg vil gerne sige til hr. Lykketoft, at jeg i og for sig godt forstår den måde, hr. Lykketoft argumenterer på. Det løser bare ikke problemerne i en håndvending. Det kan være, de løses på lang sigt på den måde; det skal jeg ikke kunne afvise.

Det er fortsat et problem, som Det Radikale Venstre ser det, at en stadig stigende andel af de offentlige udgifter går til overførselsindkomster. Det er også et problem, at der er nogle grupper i dette samfund, der i længere perioder har en større reallønsfremgang end andre grupper. Det er imidlertid et problem, som bør diskuteres ikke i sammenhæng med det forslag, vi taler om i dag, men generelt.

Til hr. Frank Jensen vil jeg sige, at jeg bestemt ikke tror, at der er studerende, der vil fravælge SU for at tage arbejde på grund af den ændrede regulering. Det drejer sig om relativt små beløb, og vi kan også se frem: I 1990 er det jo ikke sikkert, dyrtidsreguleringen vil være af samme størrelse som i år, men at den måske vil svare til det, der er aftalt på arbejdsmarkedet.

**Bente Juncker (CD):**

Jeg vil ikke sige noget om S-planen i dag, for det er jo ikke det, vi har til debat, og jeg synes,

det er at gøre for megen ære ud af den, men derimod om det foreliggende SU-reformforslag. Centrum-Demokraterne kan godt medvirke til dette forslag om at formindske reguleringen af stipendiesatserne.

Vi synes, det var et utrolig flot forslag, som Socialdemokratiet, SF og Det Radikale Venstre stemte igennem Folketinget for et par år siden. Jeg har ved gentagne lejligheder sagt til undervisningsministeren, at vi var parat til at tage nogle af den halve milliard kroner, det flertal fik ind, fordi vi syntes, det var utrolig flot i en tid, hvor alle andre grupper måtte spare.

Nu taler den socialdemokratiske ordfører, hr. Frank Jensen, om nedskæringer. Må jeg erindre om, at det er 92 kr. eller 100 kr. om måneden! Hr. Frank Jensen siger, at de studerende nu ikke kan købe, hvad de skal, men må tage erhvervsarbejde. Undskyld mig, men man kan sagtens få noget erhvervsarbejde for 100 kr. om måneden, selv om man er studerende. Jeg er af den mening, at de studerende har godt af at tage et par timer ude i det pulserende liv, samtids med at de læser.

Vi kan give tilslutning til ministerens forslag.

(Kort bemærkning).

**Aage Frandsen (SF):**

Fru Marianne Jelved sagde, at hun syntes, det var kedeligt, at S og SF talte om totalt forligsbrud på baggrund af dette her. Jamen erkender fru Marianne Jelved ikke, at det, der nu laves, er i strid med den aftale og det forlig, der blev indgået? Og hvis det er tilfældet, må det jo være forligsbrud og altså ikke noget, vi har opfundet. Når man trods alt indkaldte til forhandlinger om det, må det vel være, fordi man mente, det var en del af aftalen, og bryder man en aftale og et forlig, er det det, vi normalt kalder forligsbrud; det tror jeg også fru Marianne Jelved vil vide. Jeg synes, det er trist, at man skal opleve det, for det kan betyde, at man er mere betænkelig ved i fremtiden at indgå aftale med partier, som så hurtigt efter, at aftalen er indgået, finder nogle nye aftaler.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Jeg er enig med fru Bente Juncker i, at det er glædeligt, at studerende tager erhvervsarbejde; det skal og bør placeres uden for studietiden, altså i sommerperioden eller andre ferier.

[Frank Jensen]

Der lægges op til i SU-reformen – og det ved fru Bente Juncker godt – at de studerende selv kan tjene op til 36.000 kr., uden at det får konsekvenser for deres stipendieandel. Så der er ingen uenighed mellem CD og de tre forligspartier – tidligere forligspartier – om, at de studerende skal kunne have erhvervsarbejde ved siden af deres studier.

Men jeg vil gerne minde fru Bente Juncker om, at der ikke kun er tale om en manglende dyrtidsregulering af stipendiesatsen. Der er tale om, at vi nedsætter den regulering, som skulle have fundet sted her pr. 1. august, fra 5 pct. til 1,34 pct. for samtlige ydelser. Det giver altså med en lille smule regnekunst en samlet nedgang i købekraften for de studerende på 3.000 kr. om året. Jeg kan godt forklare fru Bente Juncker, hvordan dette beløb fremkommer. Det fremkommer ved, at udeboende mister 1.300 kr. i stipendium, man mister 500 kr. i låneandel, og man får forringet sin egenindtægtsgrænse med 1.300 kr. På den måde kommer tallene til at hænge sammen, og det betyder altså en nedgang i den samlede købekraft på 3.000 kr. Det betyder ikke kun en nedgang i stipendieandelen, men også en nedgang i den samlede købekraft for samtlige ydelser, når man får sat dyrtidsreguleringen ud af kraft. Der er tale om en faktisk prisstigning, der har fundet sted, nemlig i perioden fra 1. januar 1988 frem til 1. januar 1989, altså en dyrtidsudvikling, som har fundet sted. Der er ikke tale om en større købekraft end den, vi har i dag.

(Kort bemærkning).

**Bente Juncker (CD):**

Nej, men når jeg nævner det, hr. Frank Jensen, så er det altså, fordi det er helt utåleligt at høre på dette hyleri på grund af denne lille regulering. Jeg kunne forstå, hvis det var pensionisterne, det handlede om, men det er friske unge mennesker, som udmærket kan tage et ekstrajob i deres fritid.

Og som jeg har sagt til undervisningsministeren: De her satser er flotte. Men vil hr. Frank Jensen hellere have, at vi skærer ned på selve satserne, så bare sig til.

(Kort bemærkning).

**Aage Frandsen (SF):**

Forstod jeg fru Bente Junckers bemærkning

om pensionisterne rigtigt? Er det sådan, at når det lovforslag skal behandles, så har Centrum-Demokraterne en ganske anderledes negativ indstilling til regeringens forslag?

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Jeg skal sige til fru Bente Juncker, at fru Bente Juncker får problemer med at realisere tanken om, at de studerende, som går ned i stipendium, blot skal tage noget ekstra erhvervsarbejde. Sådan er logikken ikke. Det tror jeg undervisningsministeren kan bekræfte. Hvis den studerende tager ekstra erhvervsarbejde for at finansiere en nedgang i sit stipendium, så får man endnu en gang en nedgang i sit stipendium, fordi man har en egenindtægtsgrænse, som heller ikke bliver reguleret, altså man må ikke tjene mere, uden at det får konsekvenser i form af nedgang i stipendiet, så fru Bente Junckers gode hjerte hjælper ikke de studerende i denne sag. De kan ikke bare gå ud og tage mere erhvervsarbejde for at få suppleret det indtægtstab, de har på stipendiesiden. Så det var bare ærgerligt, fru Bente Juncker.

(Kort bemærkning).

**Connie Hedegaard (KF):**

Selv om debatten efterhånden har varet længe nok, så synes jeg alligevel ikke, at hr. Frank Jensen skal have det her med 3.000 kr. i mistet disponibel købekraft til at stå og svæve som tallet. Det er jo ikke tallet. Selv om det gælder for nogle få, som har såvel lån som stipendier og erhvervsarbejde, at man kan komme op på de 3.000 kr., så betaler de altså halvdelen i skat, hr. Frank Jensen. Det er ikke rimeligt at stå og sige, at man tager 3.000 kr. fra de studerende i disponibel købekraft. Det tal skal ikke have lov til at hænge, for det er ikke rigtigt.

**Glønborg (KRF):**

Kristeligt Folkepartis ordfører på området, hr. Lysholm Christensen, er optaget af folketingsarbejde andetsteds i huset. Derfor skal jeg på hans vegne bemærke, at Kristeligt Folkeparti er en varm tilhænger af, at der er gode uddannelsesmuligheder for vore unge. Det indebærer, at der både er tilstrækkeligt med pladser og naturligvis også leveduligheder for de unge. Det er en kendsgerning, at der er for få pladser.

**[Glønborg]**

Derfor ser vi med glæde, at det er lykkedes for undervisningsministeren at lægge noget frem, som kan skaffe flere pladser.

Det er naturligvis aldrig morsomt at skulle røre ved det, som nogle mennesker har forventet skulle være deres indtægt for det følgende år. Men hvis nogen vil begynde at antyde, at der skulle være studerende, som på grund af det, der lægges frem her, skulle komme til at lide alvorlig nød, så må jeg sige, at det tror jeg ikke på, men der vil naturligvis være tale om at skulle spare på nogle områder.

Jeg har gang på gang sagt, at det er en nødvendighed, at vi i dette samfund sparer, at vi skruer vores forbrugsniveau lidt ned, og jeg har påstået, at det kan alle, nogle meget, andre lidt. Det ligger nu engang sådan, at Statens Uddannelsesstøtte for et år siden fik et ganske pænt løft, og derfor er det med megen sindsro, at vi fra Kristeligt Folkeparti medvirker til, at vi tager en lille nedgang i forhold til det, man havde forventet.

Det er altså ikke et spørgsmål om manglende levemulighed for vore studerende, men det er et spørgsmål om, hvilket forbrugsniveau man skal have, og lidt opfindsomhed med hensyn til sparsommelighed er såmænd ingen skade til.

Der har været talt meget om forlig blandt visse partier tidligere. Den debat ønsker jeg ikke at blande mig i, men jeg vil gerne have lov til at sige, at fra vor side skal der ikke lyde nogen som helst bebrejdelse imod Det Radikale Venstre, fordi de deltager i det, der skal laves her og nu, for vi synes faktisk, at det er meget fornuftigt.

Så Kristeligt Folkeparti kan støtte ministerens forslag.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Skal jeg forstå Kristeligt Folkepartis ordfører i denne sag sådan, at Kristeligt Folkeparti har fortrudt, at de sammen med et flertal uden om KVR-regeringen i december måned fik fastholdt, at der er mulighed for at opnå et stipendium til dækning af undervisningsafgifter, som også flertallet uden om KVR-regeringen fik dyrtidsreguleret? Det, at Kristeligt Folkeparti nu støtter, at man fjerner dyrtidsreguleringen af taksterne i Statens Uddannelsesstøtte, er det et udtryk for, at man har fortrudt, at man i december måned indgik i et samarbejde med S, SF og

Centrum-Demokraterne for at sikre en dyrtidsregulering af stipendierne til dækning af undervisningsafgifter?

(Kort bemærkning).

**Glønborg (KRF):**

Nej, vi har ikke fortrudt det, vi har medvirket til, men vi er nødt til altid at forholde os til situationen, sådan som den udvikler sig, og her ser vi en mulighed for at være med til at finansiere en række nye uddannelsespladser.

Hvis dette blot havde været et spørgsmål om at gafle flere penge ind i statskassen til brug for skattelettelser og den slags, så kunne vi måske have fundet på at tage en anden stilling, men den kombination, der her er lagt frem fra undervisningsministerens side, synes vi, vi må prioritere højt som noget vigtigt, og det er grunden til vor stillingtagen i dag.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Jeg kan forstå på hr. Glønborg, at Kristeligt Folkeparti også har fået løfte om 1.250 ekstra uddannelsespladser.

Jeg fik ikke noget svar fra fru Inge Dahl-Sørensen på det spørgsmål, jeg rejste. Det tager jeg som et udtryk for, at Venstre er fuldstændig enig med os i vores mistro med hensyn til, om der kommer 1.250 ekstra uddannelsespladser til september.

Jeg vil gerne spørge Kristeligt Folkeparti: Hvad er baggrunden for den store tillid, man nu har til, at dette, at de studerende nu giver afkald på en regulering, som over en årrække betyder afkald på 800 mio. kr., rent faktisk medfører ekstra uddannelsespladser. Vi er lige så optaget som Kristeligt Folkeparti af, at der er for få pladser, men vi ville gerne vide, hvor Kristeligt Folkeparti har fået garanti for, at ministeren reelt vil bruge pengene til at optage flere studerende i forhold til sidste år.

(Kort bemærkning).

**Glønborg (KRF):**

Jeg har læst det, der står i de papirer, vi har fået forelagt; det er almindelig god skik at gøre det.

Jeg synes egentlig ikke, der er nogen grund til at nære mistillid til undervisningsministerens hensigter, så derfor har vi altså taget den stil-

**[Glønborg]**

ling, som vi har i dag, og vi finder ikke, det er i væsentlig konflikt med den stilling, vi tog i december. Man må forholde sig til den aktuelle situation dag for dag, og skulle der være tale om en lille variation i holdningen fra december 1988 frem til maj 1989, så går vi da ud fra, at der netop i Socialdemokratiet er god forståelse for, at man ikke altid med vold og magt skal blive stående på ét standpunkt, når man faktisk i dag kan se, at det er mere fornuftigt at indtage et andet. Det er en ganske naturlig udvikling, ikke?

**Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):**

En stor tak til det klare flertal bestående af 6 partier, som i dag har erklæret sig rede til at oprette mellem 1.200 og 1.500 uddannelsespladser.

Det er en virkelig god nyhed for dem, der går i 3. g, på hf-kurser og andre steder, og især for dem, som måske i flere år har ventet på en uddannelsesplads. Her gør vi virkelig noget ved det. Det er 1.200-1.500 pladser mere, ikke bare til sommer, men også næste sommer og året efter, så det er altså år for år, at dette forslag vil være med til at skære ender af køen, sådan at vi får færre til at stå i kø.

Jeg vil gerne sige tak til de partier uden for regeringen, som i denne gode sags tjeneste har støttet og undladt at begive sig ind i den lille politik, som til gengæld Socialdemokratiet og SF jo unægtelig har excelleret i. Men især synes jeg, at der bør lyde en tak til og udtrykkes respekt for Det Radikale Venstre, som efter min mening slet ikke skulle acceptere anklagen for forligsbrud. Lad os nu sige, at det, det drejede sig om, var en generel ændring af reguleringsmekanismen for en række ydelser, ville det så være forligsbrud? Nej, det ville det ikke. Men det siger jo lidt om, at reguleringsmekanismer er noget lidt andet og ikke er integrerede led i et forlig.

Jeg skal i øvrigt ikke blande mig i det. Det er, fordi fru Marianne Jelved er så redelig og vil være på den helt sikre side, at hun siger: Okay, vi tager til efterretning, at I siger, det er forligsbrud. Men jeg var jo med dengang i modsætning til fru Marianne Jelved, og jeg har altså svært ved at se, at denne karakter af indgreb kan kaldes forligsbrud.

Jeg kan forsikre, at de 1.200-1.500 ekstra pladser er netto. Der bliver altså 1.200-1.500

pladser flere, end der ellers var blevet, og også 1.200-1.500 pladser flere end sidste år på de pågældende felter. Hvor de skal etableres, må selvfølgelig drøftes imellem de seks partier, som vil være med til dette. Socialdemokratiet og SF har selv meldt sig ud af dansk uddannelsespolitik på dette punkt ved ikke at ville være med til at skaffe pengene. Jeg agter naturligvis meget hurtigt at sende de deltagende partier et oplæg til, hvor disse ekstra pladser skal oprettes.

Med hensyn til Socialdemokratiets regnekunst kan jeg oplyse, at det drejer sig om, at den enkelte studerende får en stigning, som er ca. en hundredkroneseddel mindre, end den ellers ville have været, og tager vi hensyn til skatten, så er det altså ca. 50 kr. om måneden, de får mindre i stigning, end de ellers ville have fået.

Så siger Socialdemokratiet: Jamen i virkeligheden er ekstra uddannelsespladser jo gratis, for det kan man læse i denne uddannelses-S-plan, som er kommet ved siden af den store S-plan. Jeg kan ikke se, om den forsvarspolitiske ordfører er til stede. Hvis han havde været det, ville jeg have spurgt, om det var på samme måde, man regnede, da man drøftede, hvor mange værnepligtige man skulle have inden for forsvaret, for efter den socialdemokratiske regnekunst må det også være fuldstændig gratis at indkalde flere til forsvaret. Det er vel nærmest en overskudsforretning, der spares jo dagpenge osv. Jamen så var det da nemt at finde en nul-løsning inden for forsvaret, hvorfor skulle det så diskuteres så længe? Nej, der er ikke rigtig hold i den regnekunst, som Socialdemokratiet har demonstreret her i dag.

**Frank Jensen (S):**

Man må håbe, at undervisningsministeren sammen med Socialdemokratiet ønsker, at der i fremtiden vil være flere pladser i uddannelsessystemet, end der bliver behov for inden for forsvaret. Det må man da håbe at undervisningsministeren i hvert fald har som sit udgangspunkt.

Jeg vil gerne spørge undervisningsministeren, hvad baggrunden er for, at denne nedskæring i SU-systemet skal bruges til ekstraordinære uddannelsespladser, når de nedskæringer, der fandt sted i december måned, blot gik ned i det store, dybe hul, som ministeren taler om. Hvorfor skulle de 30 mio. kr., som ministeren

[Frank Jensen]

allerede har skåret i SU-beløbet i indøværende finansår, så ikke bruges til ekstraordinære uddannelsespladser? Jeg frygter, at de penge, der ved denne lejlighed skal spares på SU-området, også vil gå til undervisningsministerens almindelige aktiviteter og ikke til ekstraordinære uddannelsespladser.

Med hensyn til de bemærkninger, som står i lovforslaget om, at der skal finde en regulering sted af Statens Uddannelsesstøtte på 1,34 pct., hvilket skulle svare til lønforbedringerne pr. 1. april 1989 for tjenestemandsoverenskomstansatte inden for statens område, vil jeg gerne sige til fru Marianne Jelved, at det er ikke korrekt. Overenskomstresultatet på statens område indeholder en direkte lønforbedring inklusive taktregulering eller tilpasningsklausul på 1,34 pct., det er korrekt. Men dertil kommer, at de offentligt ansatte over overenskomstresultatet har måttet betale for en lang række sociale forbedringer, eksempelvis fuldt betalt barselorlov, fra 1. april 1989. Der er decentrale og centrale puljer, som også de statsligt ansatte får andel i til at forbedre deres økonomiske overenskomstresultat, og der er indbygget en pensionsordning for de offentligt ansatte, som ikke har nogen pension, med ikrafttrædelse pr. 1. april 1990. Altså forbedringer, som ligger uden for og ud over de 1,34 pct., som regeringen og fru Marianne Jelved vil bruge til regulering af Statens Uddannelsesstøtte.

Nu er finansministeren jo til stede i salen i dag, så det kunne være, at fru Marianne Jelved eller undervisningsministeren kunne spørge finansministeren, hvilken lønudviklingssats man i Finansministeriet opererer med for den kommende overenskomstperiode. Efter hvad man kan læse af det, der kommer ud fra Finansministeriet, er det en forventet lønudvikling på mellem 3½ og 4 pct. Det svarer jo ikke til, at de studerende bliver ligestillet med lønudviklingen på arbejdsmarkedet. Tværtimod er der en kraftig nedgang i den studerendes realløn.

(Kort bemærkning).

**Marianne Jelved (RV):**

Så vidt jeg er orienteret, findes der ikke mere noget, der hedder taktregulering, det er afløst af en tilpasningsklausul, og den er indarbejdet i dette forslag.

Det, vi har bestræbt os på i regeringspartierne, er at få en regulering, som reelt ligger så tæt

som muligt på resultatet af de overenskomster, som er indgået mellem staten og det offentlige område, og det gør den efter min opfattelse.

Det er korrekt, at pensionsordninger og barselorlov og den slags ting ikke er med, det er lønoverenskomstsatserne, der er taget med, og det er gjort så reelt og så ordentligt, som det overhovedet kan gøres på nuværende tidspunkt, og det mener vi vi kan stå inde for.

**Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):**

Jeg vil gerne bekræfte det, der lige er blevet sagt. Vi har ikke regnet det, der er gået til barselorlov, pension og arbejdstidsforkortelse, med, men det andet er regnet med, og derfor er det redeligt og rimeligt at sige, at vi her lader de uddannelsessøgende følge de statsansatte med hensyn til de penge, de får udbetalt.

Så spørger hr. Frank Jensen: Nedsikringerne i efteråret, hvorfor blev der ikke oprettet ekstra uddannelsespladser for dem, hvorfor gik de ned i statens store hul? Jamen det spørgsmål, der hviler over denne debat, er, hvad vil Socialdemokratiet egentlig gøre ved dette store hul, som jo især Socialdemokratiet har været med til at skabe, bl.a. med de store fordyrelser på finansloven 1988? Socialdemokratiet vil have fri adgang i uddannelserne, det koster kæmpe-mæssige beløb. Hvad vil partiet egentlig gøre? Det har partiet ikke givet noget som helst svar på. Vi kan godt tale om det store hul, men så bliver det en lang debat, og nu synes jeg, vi skal overlade arenaen til dem, der skal drøfte regeringens moderniseringsplan.

Der var i øvrigt en lille regnefejl, og jeg skå-nede hr. Frank Jensen ved ikke at oplyse om den i første omgang, men jeg bliver nødt til at sige, at en uddannelsesplads sandelig koster meget mere end 50.000–60.000 kr. Dette med at sige, at det koster 36.000 kr. i stipendium og så måske 20.000–25.000 ekstra, er helt forkert. En uddannelsesplads koster i vore dage mellem 50.000 og 100.000 kr. plus SU, og SU er ikke bare 36.000 kr., der kommer også lån oveni, så jeg tror i virkeligheden, vi i denne fortalelse fik en del af forklaringen på, at Socialdemokratiet kan finde på at påstå, at deres uddannelsesplan er udgiftsneutral. Vel er den ej, desværre, for hvor ville jeg gerne kunne deltage i den ønsketænkning, som hr. Frank Jensen gør sig skyldig i.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Det er glædeligt, at ministeren er kommet i besiddelse af disse tal. Det har ikke været muligt for Socialdemokratiet at få dem ud af Undervisningsministeriet, men det er åbenbart noget, som ministeren har lagt sig i selen for at få beregnet til lejligheden i dag.

Jeg vil gerne sige til undervisningsministeren, at ifølge de meldinger, vi får ude fra institutionerne, senest i den redegørelse, der er kommet fra Handelshøjskolen i Århus, hvor man har beregnet undervisningsudgifterne, de direkte undervisningsudgifter, der er forbundet med etablering af en uddannelsesplads, så ligger det i størrelsesordenen gennemsnitligt 20.000 kr., lidt højere for de polytekniske læreanstalter. Men for de samfundsvidenskabelige uddannelser er gennemsnittet 16.000 kr. Det er tal, vi har fået oplyst fra Handelshøjskolen, så når ministeren nu kan påpege, at beløbet er langt større, må vi have de eksempler frem i Undervisningsudvalget, så vi kan se på de tal, ministeren nu fremlægger.

Jeg vil gerne spørge undervisningsministeren: Mener ministeren ikke selv, at det er mere aktivt for samfundet, at vi har folk i gang med en uddannelse, frem for at der er 300.000 i arbejdsløshedssystemet? Kan ministeren ikke forestille sig, at vi kan bruge de passive overførselsindkomster til aktive uddannelsespenge, frem for at vi nu siger, at man skal ned i købekraft, i levestandard, for at der kan skabes ekstra uddannelsespladser?

Nu har vi jo set i flere dagblade, at det ikke kun er denne omlægning, som vi behandler i dag, der skal finde sted af SU-systemet, men at ministeren vil komme med en hel pakke til efteråret, så derfor vil vi gerne spørge ministeren: Det, vi forhandler om, er det spørgsmålet om dyrtidsregulering, eller er det et samlet skred i hele forliget?

Jeg håber og tror på, at Det Radikale Venstre fortsat vil stå fast på de principper, der ligger til grund i forliget, men jeg vil gerne spørge undervisningsministeren: Er dette ikke bare det første skridt ud ad en glidebane, hvor hele det forlig, som blev indgået i 1987, skal fjernes?

(Kort bemærkning).

**Rahbæk Møller (SF):**

Ministeren redegjorde for, hvordan man var nået frem til den foreslåede regulering af SU-satserne, og jeg forstår, at tilpasningsklausulen var regnet med, men at diverse sociale forbedringer ikke var regnet med.

Det, der så står tilbage for mig at få oplyst, er: Hvad med de forskellige puljeordninger? Er de regnet med, eller er de ikke regnet med?

(Kort bemærkning).

**Nyrup Rasmussen (S):**

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at rette en direkte appel til fru Marianne Jelved.

Det er en sørgelig dag for dansk politik i dag. Jeg vil gerne helt uden for enhver form for tekniske betragtninger eller moralske eller politisk bestemte holdninger, som vi kan være uenige om i den konkrete sag, sige helt principielt, at når man har indgået et politisk forlig, så er det ikke noget, man kan lege med bagefter.

Jeg føler mig ubehageligt til mode, når jeg hører undervisningsministeren rose fru Marianne Jelved, tale om tak og respekt, fordi fru Marianne Jelved nu har fundet, at tiden var til at bryde et forlig.

Det mener jeg ikke der er nogen grund til at rose fru Marianne Jelved for. Jeg mener, det er en dybt alvorlig sag, som er helt uafhængig af, om undervisningsministeren taler om generelle eller specielle ændringer.

Der er ikke tvivl om, at der i dette tilfælde foreligger et forligsbrud. Det er bekræftet fra fru Marianne Jelveds egen gruppe af hr. Jørgen Estrup, som det blev citeret af et andet folketingsmedlem i dag.

Der er heller ikke tvivl om – selv om undervisningsministeren gør, hvad han kan for at tale om noget andet – at også reguleringsmekanismen udtrykkelig var omfattet af forliget.

Man kan heller ikke, som hr. Glønborg gjorde, tale om små variationer eller anvende mere generelle udtryk om fornuft eller ikke fornuft i et givet forlig. Et forlig må man holde, det er helt afgørende for, at et dansk folkestyre, der baserer sig på mindretalsregeringer, overhovedet kan regere i dette land.

Derfor vil jeg gerne bede om, at man endnu en gang overvejer konsekvenserne af at pjatte rundt med forlig og bryde dem, når man nu synes, man er nødt til det af den ene eller anden grund.

**[Nyrup Rasmussen]**

Denne dag er en trist dag for det danske folkestyre. Jeg mener, vi må sige, at der er mere end én årsag til, at befolkningen en gang imellem føler sig trist til mode over at iagttage vort politiske arbejde herinde.

Jeg synes, jeg kan stille det spørgsmål, om det, der er sket i dag, er udtryk for et værn om troværdigheden i dansk politik eller det modsatte. Jeg vil gerne bede fru Marianne Jelved om endnu en gang at overveje situationen, der er tid til det, og jeg beder om – også af hensyn til fremtiden og af hensyn til, at kommende regeringer kan regere og styre sammen med et flertal her i Folketinget – at få en principiel tilkendegivelse om et forlig og dets betydning for dansk politik. Det vil hjælpe på troværdigheden i det danske folkestyre.

(Kort bemærkning).

**Glønborg (KRF):**

Jeg vil blot lige i anledning af hr. Nyrup Rasmussens direkte henvendelse til mig for at bortvejre enhver misforståelse slå fast, at Kristeligt Folkeparti ikke havde indgået noget forlig med nogen om en bestemt måde at klare uddannelsesstøtten på. Vi var modstandere af, at man for et år siden gav den ekstra milliard kroner til uddannelsesstøtten. Derfor er det, vi siger i dag, i fuld overensstemmelse med den holdning, som vi havde til denne sag for et år siden. Dette blot lige for, at der skal være helt rene linier.

**Marianne Jelved (RV):**

Jeg vil gerne svare på hr. Nyrup Rasmussens indlæg og sige, at jeg udmærket hører alvoren bag det, der bliver sagt. Jeg skal ikke lægge skjul på, at de overvejelser, der er foregået dels hos mig selv og dels i den radikale gruppe, har været overordentlig vanskelige.

Jeg vil gerne understrege, at principperne i SU-forliget er aldeles intakte.

Jeg synes, det er trist, når man er tre aftalepartnere som i denne sag og en eller flere kommer og beder om, at man revurderer en situation, at man så ikke kan få bare skyggen af hjælp til at revurdere en del af et forlig.

Det ligger der efter min opfattelse også i at indgå et forlig.

Jeg har en mere eller mindre personlig kodeks i arbejdet i det politiske liv. Når jeg er stærkt i tvivl om, hvad der er det rigtige at gøre, så vælger jeg at gøre det, som jeg i den givne

situation inderst inde synes er det rigtige, alle hensyn og aspekter taget med.

**Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):**

Blot tre korte svar.

Der er ikke tale om, at regeringen nu er i gang med at omkalfatre hele SU-systemet. Jeg er minister for et system, hvor udgifterne stiger mere end ventet. Jeg har en forpligtelse til at kigge på systemet og vende tilbage til Folketinget, hvis jeg mener, at der er områder, som vi bør se på. Men videre er jeg ikke nået. Jeg har bedt nogle kloge mennesker hjælpe mig, men der er ikke tale om, at dette her er første led i en på forhånd aftalt strategi.

Med hensyn til, om disse decentrale puljer er regnet med, er svaret nej. Det er de nøgne lønstigningsprocenter, vi her regulerer med.

Til sidst vil jeg sige til hr. Nyrup Rasmussen, at nu er det jo så mærkeligt, at selv om hr. Nyrup Rasmussens parti var med, mens mit parti ikke var med i de bemeldte forhandlinger, så var hr. Nyrup Rasmussen personlig ikke med, mens jeg var med, og derfor mener jeg, at jeg med en vis autoritet kan sige, at spørgsmålet om reguleringsmekanismen aldeles ikke udtrykkeligt var med. Hr. Nyrup Rasmussen sagde, det var udtrykkeligt med.

Hvad mener man med »udtrykkeligt«? Det må være noget med, at det har været udtrykt et eller andet sted. Nej, det har slet ikke været drøftet, for der er ingen ændring. Reguleringsmekanismen har været sådan hele vejen igennem. Derfor forstår jeg ikke debatten, men den vil jeg i øvrigt godt melde mig ud af, for jeg er ikke deltager.

(Kort bemærkning).

**Frank Jensen (S):**

Jeg synes, at undervisningsministerens omgang med sandheden bliver lidt lemfældig nu. Undervisningsministeren er fuldt klar over, at spørgsmålet om regulering indgik i forhandlingerne om etablering af SU-forliget. Ministeren er også klar over, at dyrtidsreguleringen af samtlige takster var sat ud af kraft i de 2 år, hvor Folketinget behandlede Det Radikale Venstres forslag. Derfor var der baggrund for, at diskussionerne om dyrtidsreguleringen indgik i forliget, og de indgik også i den endelige lov, som blev vedtaget her i Folketinget. Jeg kan bekræft-

[Frank Jensen]

te det, for jeg deltog selv i forhandlingerne om udformningen af selve lovforslaget på baggrund af det forlig, der blev indgået i 1987. Så den kommer ministeren ikke langt med.

(Kort bemærkning).

**Rahbæk Møller (SF):**

Som ministeren vil vide – og han overværede ganske rigtigt forliget uden selv at være deltager – var et af de punkter, der blev diskuteret mest indgående, rådighedsbeløbet. For SU-forliget forbedrede ikke rådighedsbeløbet, det forbedrede ikke de studerendes levevilkår; det skabte bedre måder for finansieringen af disse levevilkår, men det forbedrede dem ikke. Tværtimod var der tendenser til, at det direkte ville sænke rådighedsbeløbet. Derfor spillede spørgsmålet om rådighedsbeløbet og dermed satserne en helt afgørende rolle, og dermed selvfølgelig også reguleringen af satserne.

(Kort bemærkning).

**Helle Degn (S):**

Undervisningsministerens bemærkninger om de centrale elementer i forliget om SU er stærkt foruroligende. De er ukorrekte i bund og grund, og derfor fortjener de en korrektion fra fru Marianne Jelved – og fra hr. Jørgen Estrup, som jeg har set nu er kommet til stede i salen. Det er glædeligt, at hr. Jørgen Estrup har indfundet sig. Han er en af forligsaftalens fædre og meddebattører og medspillere, og derfor må vi bede om, at Det Radikale Venstre også går op og korrigerer undervisningsministeren.

Reguleringsmekanismen var et fundamentalt element i hele SU-forliget og -aftalen, og det må vi bede om at De Radikale kommer her på talerstolen og bekræfter og afviser undervisningsministeren.

(Kort bemærkning).

**Marianne Jelved (RV):**

Jeg hørte undervisnings- og forskningsministeren melde sig ud af debatten om, hvad der var forligsstof eller ej. Derfor har jeg ingen anledning til at kommentere undervisnings- og forskningsministerens udtalelser.

(Kort bemærkning).

**Aage Frandsen (SF):**

Men så må fru Marianne Jelved vel alligevel kunne bekræfte eller afkræfte, om det var en del af forliget – det må vel kunne lade sig gøre. Så kan vi se bort fra undervisningsministerens bemærkninger, som godt nok kommer til at stå i referatet, men som vi lader som om vi ikke har hørt.

(Kort bemærkning).

**Marianne Jelved (RV):**

Jeg beder jo ikke SF's og Socialdemokratiets forhandlere på dette område om et møde, udlever interne papirer, der godtgør reguleringsprocenten osv., uden at jeg har den opfattelse, at det er en del af forliget.

(Kort bemærkning).

**Helle Degn (S):**

Den sidste bemærkning fra fru Marianne Jelved vil jeg meget gerne takke for. Jeg opfatter det som en indrømmelse, som den bekræftelse, Socialdemokratiet gerne ville have fra denne talerstol, og på den baggrund må undervisningsministeren være sat til vægs. Tak!

**Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Hr. Nyrup Rasmussen en kort bemærkning, og så tror jeg, jeg bliver nødt til at stramme lidt op. Vi må se at blive færdige med de korte bemærkninger.

(Kort bemærkning).

**Nyrup Rasmussen (S):**

Fru Marianne Jelved nævnte i sine kommentarer til mit spørgsmål, at når man er stærkt i tvivl også i så principielle sager som den, vi her har at gøre med, spørger man inderst inde sig selv, hvordan man har det, og får derudaf svar.

Jeg tror ikke, det er heldigt, og jeg tror ikke, Det Radikale Venstre og det danske folkestyre er tjent med den procedure.

Vi er mange, der har været i den situation før, og jeg vil gerne helt konkret pege på, at vi så sent som i december måned sidste år indgik et forlig, regeringen og Socialdemokratiet, om dagpenge i stedet for lovforslag nr. L 57, som var fremsat af arbejdsministeren.

Jeg kan love fru Marianne Jelved for, at der er nogle, der har været i tvivl om, hvorvidt vi



[Nyrup Rasmussen]

kunne komme igennem med ændringer eller ej, og der er også nogle, der har forsøgt – og det vil jeg gerne sige højt og tydeligt, for det er også fremgået af pressen – over for arbejdsministeren at foretage visse ændringer i det forlig, der blev indgået.

Men arbejdsministeren måtte naturligvis insistere på, at et forlig er et forlig, og uanset at vi måtte stille op, fru Marianne Jelved, til skældud både fra den ene og den anden og den tredje side, har vi aldrig været i tvivl om, at et forlig må man holde, fordi det er af så fundamental betydning for det danske folkestyres overlevelse. Da vi nu engang har et politisk system, hvor flertalsregeringer er undtagelsen, endda en overordentlig stor undtagelse i forhold til mindretalsregeringer, så må samme folkestyre basere sig på, at aftaler og forlig holder man. Det er værnet, og det er det, respekten om det politiske system herhjemme skal være baseret på.

Derfor endnu en gang til fru Marianne Jelved: Overvej nu klogskaben og visdommen i det! Det drejer sig ikke alene om det konkrete forslag, det har vidtrækkende konsekvenser for en række andre ting, som dette Ting står over for at skulle løse inden for meget, meget kort tid, så jeg beder om eftertanke endnu en gang også inderst inde i Det Radikale Venstres inderste.

Hermed sluttede forhandlingen.

### *Afstemning*

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

**Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

### **13) Forhandling om redegørelse nr. R 19:**

*Finansministerens redegørelse af 19. april 1989 om moderniseringsarbejdet i den offentlige sektor.*

(Redegørelsen anmeldt 19/4 89. Redegørelsen givet 19/4 89. Meddelelse om forhandling 19/4 89 og beslutning om forhandling 25/4 89).

**Anden næstformand (Lilli Gyldenkilde):**

Efter ønske skal jeg fastsætte en taletid for ordførerne på 15 minutter i første omgang.

### *Forhandling*

**Lykketoft (S):**

Det er jo et meget tilforladeligt lille stykke papir, finansministeren har fremlagt som Moderniseringsredgørelse 1989. Der er mange formuleringer, som man kan glæde sig over. Der står f.eks. allerede på den første side, at modernisering og afbureaukratisering ikke drejer sig om afvikling af den offentlige sektor eller velfærdssamfundet, og der står lidt længere nede: »Velfærdssamfundets oprindelige idégrundlag er således ikke til diskussion.«

Det lyder jo godt. Jeg ville så forfærdelig gerne have, at jeg også kunne tro, det var rigtigt, men jeg synes, der er mange træk i den udvikling, vi oplever netop i disse dage, i den holdning, KVR-regeringen har til overførselsindkomsterne, og den holdning, KVR-regeringen har til den offentlige sektors service med en klart erklæret, så at sige vilkårligt defineret politisk målsætning om, at der skal fjernes 10.000 arbejdspladser fra den offentlige sektor i hvert af de næste 10 år, som i virkeligheden må føre til den konklusion, at realiteten er, at velfærdssamfundet er under angreb. Og det, som jeg er mest utryg ved ved moderniseringsredgørelsen, er netop ikke det, der står, men modstriden mellem mange af de pæne ord i moderniseringsredgørelsen og så den politiske praksis, som regeringen lægger op til.

Når man læser denne moderniseringsredgørelse, kunne man få det indtryk, at mange af formuleringerne næsten var skåret ud af Socialdemokratiets nye kommunalpolitiske oplæg og det nye arbejdsprogram fra de nordiske arbejderbevægelser arbejdsgruppe om den offentlige sektors fornyelse, for der står mange rimelige ræsonnementer om nødvendigheden af omstilling og omprioritering, om nødvendigheden af at decentralisere, gøre de ansatte og kunderne – borgerne – mere direkte ansvarlige ude i de enkelte offentlige institutioner.

Det er selvfølgelig en rigtig tankegang, både fordi det kan føre til mindre bureaukrati og mere demokrati, og fordi det kan vise sig at være den allervigtigste måde at få styr på de offentlige udgifter på.